

Mesures de Seguretat

Tallers del Departament de Pintura Facultat de Belles Arts

Pintura,
Gravat i estampació,
Conservació i restauració

*Oficina de Seguretat, Salut
i Medi Ambient (OSSMA)*

UNIVERSITAT DE BARCELONA

© 2001

Coordinació :

Domènec Corbella

Núria Flos

José Francisco García

Rosa Vives

MESURES GENERALS DE SEGURETAT

1. ELEMENTS DE SEGURETAT I VIES D'EVACUACIÓ DELS TALLERS

Abans d'iniciar el treball al taller cal familiaritzar-se amb els elements de seguretat de què disposa.

Cal localitzar totes les sortides, siguin o no d'emergència, per el cas d'una possible evacuació per foc o qualsevol altre incident. Cal conèixer la localització exacta dels extintors, mantes ignífuges, dutxes de seguretat i rentauells .

2. PROTECCIÓ DELS ULLS

Una de les parts del cos més delicada que està exposada a risc són els ulls, que es poden irritar fàcilment quan les condicions ambientals estan contaminades, sigui per les partícules de pols ambientals o per l'evaporació de productes tòxics (dissolvents, àcids en el cas de gravats). Aquest fet fa imprescindible utilitzar ULLERES de seguretat homologades segons normativa CEE (amb protecció contra impactes o esquitxos frontals i perifèrics). També calen ulleres d'aquest tipus, quan s'hagin de manipular fustes o polir objectes, per evitar projeccions de partícules als ulls.

3. PROTECCIÓ DE LA PELL

Cal evitar el contacte amb els pigments, dissolvents, àcids ja que alguns d'ells són tòxics (certs pigments inorgànics porten un elevat contingut de metalls pesats).

Tingueu cura d'informar-vos de les propietats i especialment de la seva toxicitat quan els compreu, i en tot cas comproveu la composició i les indicacions dels envasos. És imprescindible, per tant, la utilització de GUANTS quan es manipulin pigments, s'utilitzin barres de pastel per pintar o altres procediments que comportin algun tipus de contacte amb les mans. En el taller de gravats és igualment imprescindible la utilització de guants a l'hora de netejar o polir les planxes o matrius.

4. PROTECCIÓ DE LES VIES RESPIRATÒRIES

Si utilitzeu pigments directament en cas que us feu les pintures, és convenient que utilitzeu una MASCARETA (tipus quirofàn) per evitar inhalar o ingerir el polsim que es pot despendre en la seva manipulació. També és aconsellable protegir-se les vies respiratòries sempre que la transformació del material que manipuleu comporti la formació de partícules que en suspensió en l'aire siguin fàcilment inhalables. En el cas de gravat i restauració, s'ha d'utilitzar la màscara amb el filtre adequat als vapors tòxics d'àcids i /o dissolvents amb els que s'hi treballi.

5. COM CAL ANAR VESTIT ALS TALLERS

Als tallers del Departament de Pintura, és molt fàcil esquitxar-se de pintura o d'altres productes químics que s'utilitzen tant a pintura com a gravat o conservació i restauració. És per això que s'aconsella l'ús d'una BATA de cotó per protegir

la indumentària habitual, especialment si és de fibres sintètiques, ja que pot adherir-se a la pell en entrar en contacte amb determinats productes químics. Per tant no es recomana dur minifaldilles, pantalons curts, mitges i sandàlies. Portar cabells llargs sense recollir, també pot comportar un risc en enganxar-se'ls alhora de manipular els tòrculs o premses en el taller de gravats i els micromotors en el taller de conservació i restauració.

6. NORMES HIGIÈNIQUES

NO FUMEU en els tallers és un principi bàsic de respecte i d'higiene personal i col·lectiva. No oblideu que és un espai que compartim moltes persones durant el dia de classe, i els materials que utilitzem són **ALTAMENT INFLAMABLES**.

No mengueu ni beveu en els tallers, ja que hi ha la possibilitat de que els aliments i les begudes es contaminin amb els productes que utilitzeu.

7. CONDICIONS DE L'ÀREA DE TREBALL

Els tallers són compartits per diferents grups de treball, la qual cosa, exigeix un respecte als treballs dels altres, cal vetllar especialment en mantenir l'àrea de treball neta, endreçada i evitar l'acumulació d'objectes innecessaris. Mantingueu l'ordre de les eines i els estris d'ús comú, tot guardant-los en el lloc específic.

8. VENTILACIÓ

Es molt important que hi hagi sempre una bona ventilació en els tallers de pintura, de gravat i de restauració per evitar el risc d'intoxicació per inhalació de vapors de dissolvents o àcids. Demaneu al professor corresponent que posi en funcionament l'extractor de gasos, quan ho cregueu necessari o noteu l'ambient del taller carregat.

Les pintures esprai tipus laca no es recomanable utilitzar-les en espais tancats encara que estiguin ventilats. Es poden formar barreges d'aire - vapor, que són extremadament inflamables.

Tampoc s'haurien d'utilitzar per obtenir aiguatintes en els tallers de gravat. Tingueu en conte que els envasos no es poden reciclar.

Feu servir les àrees específiques d'extracció de gasos quan treballem amb àcids, polímers o dissolvents, i si escau, utilitzeu la màscara amb el filtre adient.

9. UTILITZACIÓ D'EQUIPS I APARELLS

No utilitzeu mai un equip o aparell sense conèixer perfectament el seu funcionament. En cas de dubte pregunteu sempre al professor o mestre de taller. Abans d'iniciar una activitat cal assegurar-se que els aparells estiguin en perfectes condicions d'ús. Als tallers de gravat i restauració cal anar amb molta cura per tal de no autolesionar-se, quan s'utilitzin premses, cisalles, burins, puntes, bisturis, cutters i ganivets, així com pedres litogràfiques i mordents.

No utilitzeu material en mal estat perquè augmenta el risc d'accident.

10. ELIMINACIÓ DE RESIDUS

Cal llençar els residus en els dipòsits o contenidors específics.

Els draps que feu servir per netejar la paleta o els pinzells s'impregnen amb dissolvents (altament inflamables) i amb residus de productes oliosos dels colors. No els deixeu eixugar en el lloc de treball. Com són molt contaminants, cal deixar-los en els contenidors. Mentre treballeu, guardeu els recipients tapats. No aboqueu a les piques pintures o residus sòlids que puguin embussar-les, cal fer-ho en els recipients adequats.

La majoria de dissolvents són insolubles en aigua, en cap cas s'han d'abocar per l'aigüera.

11. RISC D'INCENDI ALS TALLERS

Els suports pictòrics (papers, teles amb bastidors, etc.) així com els dissolvents que s'acumulen en els tallers del Departament de Pintura són molt fàcilment inflamables. Per tant no fumeu ni utilitzeu fogonets o sistemes d'escalfament amb flama per diluir les coles d'emprimació o escalfar vernissos o altres productes. Feu servir aparells elèctrics i recordeu desendollar-los i endreçar-los al acabar. Tot i així, cal que ho feu en una zona específica, que no sigui de pas o de treball i procureu que les plaques elèctriques i els recipients estiguin en posició estable.

QUÈ CAL FER EN CAS D'ACCIDENT : PRIMERS AUXILIS

1. FOC AL TALLER

Evacueu el taller, per petit que sigui el foc, per la sortida principal o per la sortida d'emergència si l'anterior es troba bloquejada. Aviseu a tots els companys de treball sense que s'estengui el pànic i conservant sempre la calma.

Focs petits: Si el foc és petit i localitzat, apagueu-lo utilitzant un extintor adequat, sorra o cobrint el foc amb un recipient de mida adequat que l'ofegui. Retireu els productes químics inflamables que hi hagi al voltant del foc. No utilitzeu mai aigua per extingir un foc provocat per la inflamació d'un dissolvent.

Focs grans: Ailleu el foc. Utilitzeu els extintors adequats. Si el foc no es pot controlar ràpidament, accioneu l'alarma de foc, aviseu al servei d'extinció d'incendis i evacueu l'edifici.

2. FOC AL COS

Si se us encén la roba, crideu immediatament per demanar ajut. Estireu-vos a terra i rodeu sobre vostre per tal d'apagar les flames. No correu ni intenteu arribar fins a la dutxa de seguretat si no és que està molt a prop vostre. És responsabilitat vostra ajudar algú que s'està cremant. Cobriu-lo amb una manta ignífuga, conduiu-lo fins a la dutxa de seguretat si aquesta està a prop o feu-lo rodar per terra.

No utilitzeu mai un extintor sobre una persona.

Un cop el foc estigui apagat, mantingueu la persona ajagada, procureu que no es refredi i proporcioneu-li assistència mèdica.

3. CREMADES

Les petites cremades produïdes per material calent, es tractaran rentant la zona afectada amb aigua freda durant 10-15 minuts. Les cremades més greus requereixen atenció mèdica immediata. No utilitzeu cremes ni pomades grasses.

4. TALLS

Els talls produïts per burins, gúbies són un risc comú al taller. Aquest talls s'han de rentar bé, amb força aigua corrent durant 10 minuts com a mínim. Si són petits i aviat deixen de sagnar renteu-los amb aigua i sabó, desinfecteu la ferida amb antisèptics no acolorits i deixeu-la assecar a l'aire o tapeu-la amb un embenat o apòsit estèril adequat. Si són grans i no paren de sagnar requereu assistència mèdica immediata.

5. VESSAMENTS DE PRODUCTES QUÍMICS SOBRE LA PELL

Tot producte químic vessat sobre la pell ha de ser rentat de forma immediata amb força aigua corrent com a mínim durant 15 minuts. Les dutxes de seguretat instal·lades als tallers seran utilitzades en aquells casos en els quals la zona del cos afectada sigui gran i no n'hi hagi prou amb el rentat en una pica. Cal treure a la persona afectada tota la roba contaminada tan aviat com sigui possible mentre estigui sota la dutxa. Recordeu que la rapidesa en el rentat és molt important per a reduir la gravetat i l'extensió de la ferida. Proporcioneu assistència mèdica a la persona afectada.

6. ACTUACIONS EN CAS DE PRODUIR-SE CORROSIONS A LA PELL

Per àcids: Talleu el més ràpid possible la roba xopa d'àcid. Renteu amb força aigua corrent la zona afectada. Neutralitzeu-ne l'acidesa amb bicarbonat de sodi entre 15 i 20 minuts. Proporcioneu assistència mèdica a la persona afectada.

Per àlcals: Renteu la zona afectada amb força aigua corrent i aclariu-la amb una dissolució saturada d'àcid acètic a l'1 %. Proporcioneu assistència mèdica a la persona afectada.

7. ACTUACIONS EN CAS DE PRODUIR-SE CORROSIONS ALS ULLS

En aquest cas el temps és essencial (menys de 10 segons). Com més aviat es renti l'ull, menys greu serà el dany produït. Renteu ambdós ulls amb força aigua corrent durant 15 minuts com a mínim en un rentauulls, i si no n'hi ha, amb un flascó rentauulls. Cal mantenir l'ull obert amb ajut dels dits per a facilitar el rentat sota les parpelles. Cal rebre sempre assistència mèdica, per petita que sembli la lesió.

8. ACTUACIONS EN CAS D'INGESTIÓ DE PRODUCTES QUÍMICS

Abans de qualsevol actuació concreta demaneu assistència mèdica.

Si el pacient es troba inconscient poseu-lo en posició inclinada, amb el cap de costat i traieu-li la llengua cap endavant. Si està conscient manteniu-lo recolzat. Tapeu-lo amb una manta perquè no tingui fred. Estigueu preparats per practicar-li la respiració artificial boca a boca.

No el deixeu sol.

No li doneu begudes alcohòliques precipitadament sense conèixer la identitat del producte ingerit. L'alcohol en la majoria dels casos augmenta l'absorció dels productes tòxics.

No provoqueu el vòmit si el producte ingerit és corrosiu.

9. ACTUACIONS EN CAS D'INHALACIÓ DE PRODUCTES QUÍMICS

Conduïu immediatament la persona afectada a un lloc amb aire fresc. Requereu assistència mèdica tant aviat com sigui possible.

Al primer símptoma de dificultat respiratòria inicieu la respiració artificial boca a boca. L'oxigen ha de ser administrat únicament per personal entrenat. Continueu la respiració artificial fins que el metge ho aconselli.

Tracteu d'identificar el vapor tòxic. Si es tracta d'un gas utilitzeu el tipus adequat de màscara per a gasos durant el temps que duri el rescat de l'accidentat. Si la màscara disponible no és l'adient caldrà aguantar-se la respiració el màxim possible mentre s'estigui en contacte amb els vapors tòxics.

10. COPS I CONTUSIONS

Tingueu el material endreçat per tal d'evitar cops i contusions innecessàries.

Deixeu lliure d'obstacles les zones de pas i de treball.

11. EN CAS DE REQUERIR ATENCIÓ MÈDICA URGENT TRUQUEU AL 061

MESURES ESPECÍFIQUES PER TREBALLAR ALS TALLERS

TALLER DE PINTURA

- ✚ Eviteu utilitzar productes nocius i irritants especialment els **DISSOLVENTS**: substàncies químiques orgàniques líquides utilitzades per a dissoldre materials sòlids, com per exemple la essència de trementina, l'acetona, el kerosé i els dissolvents de laques. Alguns d'ells són potencialment cancerígens. Cerqueu dissolvents alternatius menys tòxics, obtinguts de matèries primes vegetals i tingueu cura de guardar els envasos ben tancats, en zones segures, fresques i separats d'altres productes químics.
- ✚ La pintura a l'oli és un procediment gras i dens, apropiat per aconseguir efectes com una determinada dicció o factura. Si heu de fer veladures no utilitzeu dissolvents, sinó "mèdiams", que són molt més indicats i menys nocius, malgrat que també hi ha altres procediments apropiats que no requereixen substàncies tòxiques per aconseguir efectes semblants, com l'aquarel·la o els tremps de caseina, d'ou, de cola, etc.
- ✚ Els pinzells, no és convenient ni cal netejar-los amb dissolvents, sinó simplement es netegen amb paper de diari, aigua i sabó de pastilla. En cas de necessitat, es pot utilitzar productes alternatius menys tòxics que els dissolvents orgànics com els del tipus "lavapin".
- ✚ Cada vegada són més accessibles els productes pictòrics biològics i biodegradables, tant artístics com industrials, informeu-vos-en, són una bona alternativa per a mantenir la bona salut i evitar algun dels símptomes del Síndrome del pintor.
- ✚ Recordeu d'utilitzar segons el treball que esteu realitzant o el producte que esteu manipulant, els diversos equips de protecció: mascareta, ulleres, guants, i vetlleu per la bona ventilació del taller, obrint finestres o activant el sistema d'extracció.

TALLER DE GRAVAT I ESTAMPACIÓ

- ✚ Eviteu els àcids ràpids i de màxima concentració. Col·loqueu les planxes dins de l'àcid amb compte per tal d'evitar esquitxos, i utilitzeu tints i dissolvents serigràfics a l'aigua.
- ✚ La manipulació incorrecte de les eines a gravat, sobre tot les premses, poden ocasionar accidents. Informeu-vos sobre la seva bona utilització per evitar riscos innecessaris.
- ✚ Un excés d'alumnes al taller, a més de dificultar el rendiment personal i la tasca que es porta a terme, pot incrementar notablement el risc d'accidents i l'índex de contaminació.

TALLER DE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

- ✚ No feu servir cap sistema d'escalfament amb flama als tallers. Tingueu compte que la placa calefactora i el recipient estiguin en posició estable i lluny de zones de pas o de treball dels companys.
- ✚ Quant feu servir aparells elèctrics, recordeu desendollar-los.
- ✚ Recolliu-vos els cabells llargs quan treballeu amb micromotors.
- ✚ Quant treballeu amb dissolvents o polímers, feu servir els hisops i poseu-vos guants. Recordeu també treballar en zones ventilades, connectar els sistemes d'extracció i fer servir les mascaretes, si escau.
- ✚ Utilitzeu els contenidors de deixalles específics per cada cas. Tingueu compte d'enfundar les agulles de les xeringues abans de llençar-les en els contenidors dipositats per aquest fi.
- ✚ Quant treballeu amb estris per tallar, foradar o clavar (cutters, serres, martells, bisturis....) manipuleu-los amb cura i fora de les zones d'influència de la tasca realitzada.